

Nr 220.

Av herr **Lindhagen**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 106, angående försäljning av Karlbergs kungsgård m. m.*

Uti propositionen nr 106 har föreslagits, att den av krigsskolan vid Karlberg nu disponerade marken skulle i den ordning och med de undantag, som framdeles kunde varda bestämda, försäljas till tomter för Stockholms stads utvidgande samt att den inflytande köpeskillingen skulle disponeras för lantförsvarets behov och närmast till inköp av ytterligare mark till Järvafältet och för uppförande därstädes av nytt etablissement för krigsskolan.

Mot detta förslag synes mig till en början kunna ur *huvudstadens berättigade intresse* göras två väsentliga erinringar.

För det första kan det icke vara riktigt att begränsa huvudstadens utvecklingsmöjligheter och allra minst mot norr, dit denna utveckling av naturliga skäl i övervägande grad är hänvisad. Det är en angelägenhet, som börjar vakna i medvetandet, att storstädernas nutida bostadsförhållanden böra avvecklas och ersättas med ett naturenligare tillvarelsesätt för befolkningen i trädgårdsstäder. Dessutom är det av vikt för en sådan stor stad med dess dyra levnadsförhållanden, att den omgivande, för jordbruk tjänliga landsbygden i möjligaste mån utnyttjas för skapande av livsmedel. Att nu i stället på en så viktig punkt som den ifrågavarande förvandla en myckenhet bördig jordbruksjord till exercisfält avklipper möjligheterna för staden till en sund utveckling och berövar den en naturlig utväg för livsmedelstillförsel. I sistnämnda avseende utlovas visserligen i propositionen att Järvafältet fortfarande skall i stor utsträckning tjäna odlingen, ja det förespeglas till och med av någon myndighet en intensivare kultur än för närvarande äger rum. Dylika förhoppningar hava dock, såsom även under ärendets behandling förra året erinrades, föga sannolikhet att kunna bliva i någon avsevärd mån uppfyllda.

En annan synnerlig olägenhet för staden ligger i försäljningen av Karlbergsområdet. Det är tydligen meningen att sälja även dessa tomter

till högsta spekulationspris för uppförande av hyreskaserner och således på detta område omintetgöra den utveckling, som hänsynen, såsom ovan sägs, till befolkningens bästa påkallar. Huvudstadens befolkning skall genom att ådraga sig ohälsa och sjukdomar samt försvaga kommande generationer betala dessa nya offergårdar till militärväsendet.

Även *statens sannskyldiga intressen* bliva på detta sätt åsidosatta. Det åligger nämligen statsmakten att vaka över alla medborgares bästa och förfoga över statens jord så att den fyller just detta viktiga ändamål.

Det stora flertalet medborgare i landet äro för övrigt säkerligen av den åsikten, att det nu måste sättas någon damm för ytterligare ökade militärutgifter och offrandet av allmän egendom och enskildas tillgångar företrädesvis för detta ändamål. Det erkännes till och med i propositionen att förflyttningen av krigsskolan ehuru önskvärd dock icke är någon alldeles oundgänglig sak för tillfället. Att utöka det redan så ofantligt stora Järvaområdets exercisfält med ytterligare jordbruksjord i huvudstadens omedelbara närhet måste för en civil uppfattning framstå icke blott såsom en beklaglig utan även såsom en sannolikt ingalunda oavvislig åtgärd. Det kan också förutses, att efter världskrigets avslutning måste följa en lång fredsperiod och det är därför, såsom vid olika tillfällen redan erinrats, icke önskvärdt att vi nu inlåta oss i oavlätliga nya militära dispositioner, innan erfarenhet vunnits om vad efter krisens slut den nya situationen kan komma att kräva.

En militär myndighet erinrar, att det för staten över huvud taget är gagneligt att förvärva jordegendom. Denna synpunkt brukar annars sällan framhållas. I detta fall skall förvärvet dock ske under förutsättning, att annan egendom i stället avhändes staten. Det ligger emellertid någonting uti det nya inköpets förordande icke ur enbart militär synpunkt utan för att tillgodose andra, nyttiga och bestående statsändamål. Det kan nämligen antagas, att statsmakten någon gång kommer att inse sin skyldighet att främja även sunda bostadsförhållanden för befolkningen i landets stora städer, och då kan det vara nyttigt kanske att staten själv förfogar över erforderlig jord för ändamålet, om ej kommunen själv blivit i tillfälle att förvärva den. Men det är icke alls den synpunkten, som i själva propositionen framlägges för det föreslagna inköpet av vissa egendommar. I detta fall skall förvärvet dessutom ske under förutsättning att annan jord i stället avhändes staten och detta på ett oförnuftigt sätt.

På grund härav och då någon utredning ur förenämnda synpunkter ej ägt rum, hemställes

att i första rummet Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av Karlbergs kungsgård med mera icke måtte av riksdagen bifallas;

men, om detta yrkande ej kan vinna avseende, att riksdagen ville medgiva försäljning av Kungsgårdens ifrågavarande mark, inköp av de nya egendomarna och krigsskolans förflyttning allenast under uttryckligt villkor att *dels* det försålda området anordnas till trädgårdsstad för såväl egna hem som bostäder till uthyrning samt med bibehållande av slottet jämte ett lämpligt område där omkring såsom ett historiskt minnesmärke, *dels* de därigenom enligt beräkning inflytande medlen förslå till krigsskolans förflyttning och egendomarnas inköp och *dels* odlingen å de senare och å Järvafältet i sin helhet i stort sett hålles vid makt i minst lika omfattning som före samtliga egendomarnas försäljning till staten.

Stockholm den 20 april 1915.

Carl Lindhagen.

